

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA BANKU BGŻ STAN NA 2010.12.31

WARSZAWA 2011

SPIS TREŚCI

<i>A. WPROWADZENIE</i>	3
<i>B. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM</i>	4
B1. RYZYKO KREDYTOWE	4
B2. RYZYKO RYNKOWE	6
B3. RYZYKO KRAJU I KONTRAHENTA.....	9
B4. RYZYKO OPERACYJNE	11
<i>C. FUNDUSZE WŁASNE</i>	13
<i>D. PRZESTRZEGANIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH</i>	14
D1. METODA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	14
D2. REGULACYJNY WYMÓG KAPITAŁOWY I WSPÓŁCZYNNIK ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	15
D3. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA	16
<i>E. UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH</i>	18
<i>F. RYZYKO RYNKOWE</i>	21
<i>G. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA</i>	22
<i>H. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM</i>	24
<i>I. WEWNĘTRZNE WYMOGI KAPITAŁOWE – KAPITAŁ EKONOMICZNY</i>	25

A. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.) oraz zgodnie z uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego nr 385/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. z późniejszymi zmianami w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. (dalej Bank lub Bank BGŻ), zobowiązany jest ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, które dotyczą adekwatności kapitałowej, z wyłączeniem informacji nieistotnych oraz informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku właściwym w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów oraz informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną. Wszystkie wartości podane w raporcie przedstawione zostały na najwyższym krajowym poziomie konsolidacji grupy.

Bank Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna jest uniwersalnym bankiem działającym w Polsce i oferującym usługi na rzecz klientów detalicznych i instytucjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem usług bankowych na rzecz sektora rolno-spożywczego. Bank BGŻ jest bankiem dominującym w grupie kapitałowej. Grupa kapitałowa Banku wg stanu na koniec 2010 r. obejmowała Bank BGŻ oraz Bankowy Fundusz Nieruchomościowy Actus sp. z o.o., który nie prowadzi działalności operacyjnej i nie ma istotnego wpływu na sytuację finansową i pozycję kapitałową Banku BGŻ.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. Bank posiadał należność wymagalną od BFN Actus w kwocie 29,8 mln zł. Wszystkie jednostki zależne zostały objęte konsolidacją na dzień 31 grudnia 2010 r.

Tab. Jednostki zależne objęte pełną konsolidacją – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

nazwa spółki	kapitał podstawowy (tys. PLN)	udział w kapitale podstawowym (%)	przedmiot działalności
BFN Actus Sp. z o.o	1 510	100%	zakup i sprzedaż nieruchomości
razem	1 510	100%	

Tab. Jednostki pomniejszające fundusze własne - stan na 31.12.2010 w tys. zł.

podmiot	kwota pomniejszenia (tys. PLN)	przedmiot działalności	typ pomniejszenia
BGŻ Leasing Sp z o.o.	31 542	działalność leasingowa	udziały
Bank Spółdzielczy w Trzebnicy	800	działalność bankowa	pożyczka podporządkowana
Bank Spółdzielczy w Puławach	950	działalność bankowa	pożyczka podporządkowana
razem	33 292		

B. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

B1. RYZYKO KREDYTOWE

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem kredytowym

Do podstawowych celów polityki kredytowej Banku BGŻ zdefiniowanych w wewnętrznych regulacjach Banku należy harmonijny wzrost portfela kredytowego przy jednoczesnym utrzymaniu wskaźnika należności zagrożonych na poziomie akceptowanym przez Bank. Obowiązująca w Banku polityka kredytowa i procedury kredytowe wprowadzają istotne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem kredytowym zasady zapewniające bezpieczny przebieg procesu kredytowego z jednoczesnym prowadzonym na bieżąco monitoringiem ekspozycji kredytowych klientów oraz skuteczne zarządzanie strukturą i jakością portfela kredytowego Banku. Istotnym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku jest apetyt na ryzyko kredytowe będący odzwierciedleniem poziomu ryzyka kredytowego, który Bank planuje i akceptuje w związku z realizowaną strategią biznesową. Bank określa swój apetyt na ryzyko na bazie analizy jakościowej i ilościowej. W zakresie analizy jakościowej Bank analizuje strukturę zarządzania ryzykiem kredytowym, politykę kredytową i procedury kredytowe, zasady ograniczania ryzyka, systemy, które wspomagają zarządzanie ryzykiem, a także proces monitorowania. W zakresie analizy ilościowej Bank określa metody i wskaźniki pomiaru ryzyka, które pozwolą na ustalenie parametrów liczbowych apetytu na ryzyko. Istotną rolę w definiowaniu apetytu na ryzyko kredytowe odgrywa tzw. wzorcowy portfel Banku. Charakterystyka wzorcowego portfela Banku wynika z oczekiwań w odniesieniu do tego, jak powinien wyglądać portfel kredytowy. Wzorcowy portfel Banku uwzględnia następujące wymiary: wartość ekspozycji wobec klientów z określonej branży (w przypadku przedsiębiorstw) lub w ramach określonych produktów (w przypadku ekspozycji detalicznych), a także akceptowane przez Bank udziały kredytów niepracujących. Wzorcowe zaangażowania w ramach określonych kategorii branża/produkt wynikają ze strategii Banku oraz jego ogólnego podejścia do prowadzenia działalności.

Zarówno polityka zarządzania ryzykiem kredytowym, apetyt na ryzyko kredytowe jak również narzędzia wykorzystywane do jej realizacji są zatwierdzane przez Zarząd Banku BGŻ.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

W celu zapewnienia efektywnej realizacji zadań z obszaru zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku wyodrębniony jest obszar zarządzania - Obszar Finansów i Ryzyka, w ramach którego wyróżnia się Pion Zarządzania Ryzykiem. W pionie funkcjonują komórki organizacyjne odpowiedzialne m.in. za:

- kalkulację kapitału wewnętrznego oraz utraty wartości aktywów finansowych
- politykę, procedury, metodologię oraz monitoring portfela kredytowego,
- ocenę ryzyka kredytowego i monitorowanie transakcji charakteryzujących się wysokim zaangażowaniem,
- administrację kredytową i dokumentację kredytową,
- merytoryczne wsparcie dla pracowników jednostek sprzedażowych w odniesieniu do zagadnień z zakresu ryzyka kredytowego.

Wyspecjalizowane komórki organizacyjne odpowiadają za restrukturyzację i windykację należności kredytowych.

W strukturze organizacyjnej regionalnych jednostek organizacyjnych Banku wyodrębniony jest Pion Ryzyka, odpowiedzialny za stosowanie i realizację w regionach zasad oraz celów z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

W celu sprawnego zarządzania ryzykiem w Banku wdrożony został system informacji zarządczej dotyczącej jakości portfela kredytowego. W oparciu o dane z Hurtowi Danych i systemów transakcyjnych sporządzane są miesięczne, kwartalne i półroczne raporty na temat jakości portfela kredytowego. Wśród informacji dotyczącej klientów korporacyjnych i detalicznych znajdują się m.in. informacje o ratingu klienta bądź scoringu. Ponadto Bank regularnie monitoruje limity koncentracji, kalkuluje wartość rezerw oraz wylicza wymóg kapitałowy. Do podstawowych narzędzi wspomagających proces zarządzania ryzykiem kredytowym należy zaliczyć:

- metodykę wyznaczania szczebli decyzyjnych,
- limity kredytowe wyznaczające maksymalny poziom dopuszczalnego zaangażowania kredytowego dla poszczególnych szczebli decyzyjnych,
- metodyki badania sytuacji ekonomiczno-finansowej pojedynczych klientów,
- system ratingowy i scoringowy,
- system monitorowania ekspozycji Banku,
- aplikację do kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych,
- analizy koncentracji, kalkulacje standardowego kosztu ryzyka kredytowego, wyznaczanie wartości zagrożonej (ang. *credit value at risk*), wskaźnik RAROC.

Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka

Zasady wyceny, ustanawiania i monitorowania zabezpieczeń kredytowych są określone w regulacjach wewnętrznych Banku BGŻ, zatwierdzonych przez Zarząd Banku BGŻ i mają na celu zapewnić:

- równorzędną pozycję Banku BGŻ w odniesieniu do innych podmiotów finansujących klienta,
- określanie wartości zabezpieczenia rzeczowego na podstawie jego wartości rynkowej,
- wykorzystywanie wycen niezależnych rzeczoznawców majątkowych dla potrzeb ustalenia wartości nieruchomości stanowiących przedmiot zabezpieczenia hipotecznego,
- możliwość wykorzystania zabezpieczenia na potrzeby redukcji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego lub pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw
- aktualizację wartości zabezpieczenia w całym okresie kredytowania.

Szczegółowe regulacje wewnętrzne, w tym stosowane w Banku wzory umów w sprawie zabezpieczeń, zapewniają pewność prawną ustanawianych zabezpieczeń, w tym możliwość realizacji procedur przymusowego dochodzenia należności Banku BGŻ.

B2. RYZYKO RYNKOWE

Ryzyko rynkowe obejmuje ryzyko walutowe, stopy procentowej, cenowe, zmienności i korelacji. Występowanie ryzyka rynkowego jest immanentną cechą księgi handlowej, gdzie stanowi główny cel prowadzenia tejże księgi, ale występuje również w księdze bankowej jako efekt oferowania klientom produktów w różnych walutach, z różnymi terminami zapadalności i rodzajami oprocentowania.

Ryzyko stóp procentowych to w głównej mierze ryzyko związane z niedopasowaniem pomiędzy terminami zmian oprocentowania aktywów i pasywów Banku, ale również ryzyko zmian kształtu krzywej dochodowości, wpływające bezpośrednio na wartość bieżących i przyszłych przepływów finansowych – wyceny do wartości godziwej i strumieni odsetkowych – i w konsekwencji na wartość godziwą kapitału netto Banku; oraz ryzyko bazy, wynikające ze stosowania nierynkowych stawek referencyjnych dla ustalania oprocentowania wybranych produktów.

Ryzyko cenowe, związane jest z możliwością poniesienia przez Bank strat w wyniku zmiany rynkowej ceny instrumentów, które są notowane na zorganizowanym rynku finansowym, w szczególności dotyczy to kapitałowych i dłużnych papierów wartościowych. Na rynkową wartość takich papierów wartościowych wpływ ma nie tylko poziom rynkowych stóp procentowych, ale także sposób organizacji rynku, jego płynność i ocena ryzyka specyficznego (kredytowego) związanego z emitentem.

Ryzyko walutowe to ryzyko zmiany wartości aktywów, pasywów i transakcji pozabilansowych wyrażonych w walutach obcych lub do nich indeksowanych, następujące w wyniku zmiany rynkowych kursów wymiany walutowej.

Ryzyko zmienności i korelacji wyraża się poprzez niestabilność rynku finansowego, którego zmienność podlega okresowym fluktuacjom w wyniku czynników wewnętrznych, jak popyt i podaż na określone typy instrumentów czy ryzyka, jak również zewnętrznych, związanych z sytuacją polityczno-ekonomiczną i uregulowaniami prawnymi. Ryzyko zmienności, rozumianej jako instrumentu bazowego transakcji opcyjnych, jest wyeliminowane w Banku BGŻ poprzez strategię zawierania tych transakcji wyłącznie na zasadzie *back-to-back*. Ryzyko korelacji odnosi się do nietrwałości kierunku i siły powiązań między poszczególnymi czynnikami ryzyka, w szczególności prowadzącej do nieefektywności zabezpieczeń i zmiany profilu ryzyka.

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem

Bank BGŻ, będąc bankiem uniwersalnym, zawiera transakcje z klientami detalicznymi, podmiotami gospodarczymi, jednostkami publicznymi i budżetowymi, instytucjami finansowymi niebankowymi i z innymi bankami. Oprócz produktów typowo bankowych (kredyty i depozyty), oferuje również usługi pośrednictwa w zawieraniu transakcji rynku międzybankowego oraz – w ograniczonym zakresie – prowadzi portfel pozycji o charakterze inwestycyjnym i spekulacyjnym.

W celu właściwego odzwierciedlenia specyfiki transakcji, tj. intencji ich zawarcia, dominujących ryzyk i metody ewidencji księgowej; Bank BGZ przyporządkowuje wszystkie pozycje bilansowe i transakcje pozabilansowe do księgi bankowej lub księgi handlowej. Precyzyjne kryteria tego podziału określają wprowadzone w życie uchwałami Zarządu Banku dokumenty („polityki”), regulujące cel prowadzenia danej księgi, dopuszczalną wielkość, profil i typy podejmowanego ryzyka, metody ich pomiaru i limitowania oraz uprawnienia i umiejscowienie poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku w procesie generowania, mierzenia, limitowania i raportowania ryzyka. Dokumenty te są zgodne z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) i wymogami Nowej Umowy Kapitałowej.

W skład księgi bankowej Banku wchodzi – przekazywane w zarządzanie do Departamentu Skarbu poprzez system transferowych cen funduszy – depozyty i kredyty, pozycje o charakterze strategicznym (inwestycje długoterminowe, obligacje z konwersji rezerwy obowiązkowej, obligacje własne), operacje rynku finansowego o charakterze płynnościowym (lokaty i depozyty międzybankowe, płynne papiery dłużne, FX Swap) i zabezpieczającym ryzyko stopy procentowej tej księgi (instrumenty pochodne) oraz pozycje bezodsetkowe (m.in. kapitał, aktywa rzeczowe, aktywa niematerialne i prawne, podatki i rezerwy, bieżący wynik). Polityką Banku BGZ w zakresie tej księgi jest osiąganie dodatkowych przychodów ponad marżę produktową, bez narażania stabilności środków zdeponowanych przez klientów, kapitału i wyniku finansowego, poprzez utrzymanie lub dopasowanie naturalnej ekspozycji, generowanej przez podstawową działalność depozytowo-kredytową Banku, w ramach obowiązujących limitów ryzyka i w kierunku zgodnym z przewidywanymi średnio- i długoterminowymi trendami rynku finansowego.

Księga handlowa ma z kolei charakter uzupełniający, wspierający sprzedaż produktów finansowych klientom korporacyjnym (bezpośrednio) i detalicznym (poprzez produkty strukturyzowane). Otwierając w tym celu własne pozycje, Bank może generować przychody z tytułu krótkoterminowych zmian parametrów cenowych (kursów walutowych, stóp procentowych, cen papierów dłużnych itp.), przy zachowaniu ekspozycji w ramach ustalonych limitów ryzyka. Do księgi handlowej zaliczana jest również łączna bilansowa i pozabilansowa pozycja walutowa Banku. Zgodnie z przyjętą polityką ryzyka, Bank BGZ nie angażuje się w działalność handlową ryzykiem kredytowym (np. CDS, ABS, korporacyjne obligacje oceniane poniżej ratingu Polski i/lub z wbudowanymi opcjami i/lub niestandardowym indeksem oprocentowania); nie prowadzi również portfela pozycji w instrumentach opcyjnych.

Zarząd Banku, uwzględniając długoterminową strategię Banku oraz plan finansowy, określa akceptowalny profil ryzyka poprzez dystrybucję dostępnego kapitału na poszczególne linie biznesowe, który dalej – w postaci limitów ryzyka – jest przypisywany do ksiąg przez Komitet Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku, działający z upoważnienia Zarządu.

Za operacyjnie, bieżące zarządzanie pozycjami ksiąg handlowej i bankowej odpowiada Departament Skarbu, działający w ramach ww. limitów, a w stosunku do wybranych pozycji księgi bankowej realizujący wytyczne Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku. Za pomiar i raportowanie ekspozycji na ryzyko oraz przekroczeń limitów, niezależną wycenę i kalkulację wyniku zarządczego, ewidencję księgową i rozliczanie transakcji odpowiadają odrębne komórki organizacyjne, niezależne od Departamentu Skarbu i podległe członkom Zarządu Banku nadzorującym Obszar Finansów i Ryzyka oraz Obszar IT i Operacji. System akceptacji ewentualnych przekroczeń limitów ma charakter hierarchiczny – zależnie od rodzaju limitu (jego „ważności”) i typu przekroczenia (techniczne, nieznaczne, znaczne) jest on umiejscowiony na poziomie od dyrektora jednostki monitorującej poziom ryzyka, po członka Zarządu nadzorującego Obszar Finansów i Ryzyka.

Zakres i rodzaj systemów pomiaru i raportowania ryzyka

Głównymi miarami ryzyka, które Bank wykorzystuje do zarządzania ekspozycją księgi bankowej, są luki stopy procentowej: przeszacowania (ang. *repricing gap*) i wrażliwości (ang. *delta gap*), wskazujące na wielkość i rozkład w czasie niedopasowań odpowiednio: terminów zmiany oprocentowania i wrażliwości aktywów, pasywów i transakcji pozabilansowych na zmiany stóp procentowych. W oparciu o te informacje, Bank analizuje i limituje: wrażliwość wyniku odsetkowego Banku na przesunięcie krzywych stóp procentowych (ang. *Interest at Risk*) oraz wrażliwość wartości bieżącej kapitału netto Banku na spadek rynkowych stóp procentowych (ang. *Equity at Risk*). Ograniczeniom podlegają również takie parametry, jak typy dopuszczonych instrumentów, waluty, maksymalne zapadalności i dopuszczalne minimalne ratingi papierów dłużnych dla wyodrębnionych części księgi bankowej.

Monitoringowi podlega również kwota wartości zagrożonej (Value at Risk), uzupełniona o testy warunków skrajnych (ang. Stress Tests), obejmujące zdarzenia wykraczające poza statystycznie przewidywaną zmienność rynku. Dla księgi bankowej prowadzone są również analizy scenariuszowe, mające na celu określenie poziomu ryzyka związanego z ryzykiem bazowym w księdze bankowej.

System cen transferowych, stanowiący źródło informacji o profilu ryzyka generowanego przez podstawową działalność Banku BGŻ, oparty jest o mechanizm replikacji działający w trybie dziennym na poziomie pojedynczej transakcji. W przypadku produktów opartych o stawki rynkowe (np. WIBOR, LIBOR) lub o stałym oprocentowaniu, profil ten jest odzwierciedlany wprost na podstawie ww. rodzaju stawki lub terminu zapadalności. W przypadku produktów o nieustalonym profilu zapadalności / wymagalności (rachunki bieżące, kredyty w rachunku bieżącym) lub takich, których oprocentowanie zmienia się arbitralnie (np. decyzją Zarządu Banku) lub nie jest bezpośrednio powiązane ze stawkami rynkowymi (np. jest oparte o średnią stawkę rynkową lub stopę redyskonta weksli NBP), jak również w przypadku kredytów wymagalnych; Bank BGŻ stosuje portfele replikujące, które w najbardziej wierny sposób starają się odzwierciedlić profil ryzyka stopy procentowej, przez wyodrębnienie tzw. części fluktuującej, której przypisany jest najczęściej termin O/N i części osadowej: ta zależnie od produktu, może przyjmować różne terminy zapadalności, np. dla rachunków bieżących jest to 12 rocznych depozytów, zapadających i odnawiających się w kolejnych miesiącach. Pozostałym produktom przypisuje się najczęściej stawki miesięczne, zależnie od charakteru zakotwiczone w końcu miesiąca, w celu odzwierciedlenia ich korelacji ze zmianami stawek NBP przez Radę Polityki Pieniężnej, lub zgodnie z faktycznym rozkładem harmonogramów odsetkowych transakcji.

Poziom ryzyka w księdze handlowej Banku jest określany za pomocą wartości zagrożonej (ang. *Value at Risk*), stosowana jest metoda parametryczna z ważeniem wykładniczym i korektą kurtozy, poziom ufności 99%, 1-dniowy okres utrzymania), limitowanej wg stanu na koniec dnia i w ciągu dnia. Dodatkowymi rodzajami limitów ryzyka rynkowego są limity wrażliwości (delta/BPV), limity otwartych pozycji, limity typu *stop-loss* oraz limity strat testów w warunkach skrajnych, opartych zarówno na scenariuszach teoretycznych jak i historycznych. Ograniczeniu podlegają również terminy zapadalności zawieranych transakcji, rodzaj dopuszczonych instrumentów finansowych oraz walut, na których mogą być prowadzone operacje rynku finansowego.

Bieżące raporty dot. ryzyka rynkowego w księdze handlowej i bankowej są przygotowywane w każdym dniu roboczym i dystrybuowane do osób bezpośrednio zarządzających tym ryzykiem, ich przełożonych oraz członków Zarządu Banku BGŻ. Okresowe raporty miesięczne, kwartalne i roczne (dla Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku, Zarządu Banku i Rady Nadzorczej) prezentują analizę i wyjaśnienie przyczyn

zaobserwowanych w tych okresach trendów w rozbiciu na poszczególne typy ryzyka i księgi / portfele oraz ewentualne sugestie dotyczące kroków, jakie Bank powinien podjąć w celu ograniczenia lub zmiany profilu ryzyka.

B3. RYZYKO KRAJU I KONTRAHENTA

Ryzyko kredytowe kontrahenta i ryzyko kraju rozumiane są jako ryzyko poniesienia przez Bank straty w wyniku niespłacenia lub zwiększenia się prawdopodobieństwa niespłacenia przez kontrahenta części lub całości zobowiązań, w wyniku pogorszenia się jego sytuacji finansowej, niekorzystnej zmiany czynników rynkowych lub makroekonomicznych wpływających na wielkość jego zobowiązań wobec Banku czy ograniczeń związanych z pogorszeniem się sytuacji ekonomicznej lub zmian w otoczeniu prawnym i politycznym kraju pochodzenia kontrahenta.

Ryzyko kontrahenta tu omawiane dotyczy transakcji rynku finansowego: lokat, kupna i sprzedaży papierów wartościowych, natychmiastowych transakcji walutowych i instrumentów pochodnych.

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem

Polityką Banku w zakresie ryzyka kraju i kontrahenta jest minimalizacja prawdopodobieństwa wystąpienia sytuacji, w której Bank ponosi znaczące straty z tytułu niespłacenia przez kontrahenta całości lub części zobowiązań, w wyniku wysokiej koncentracji zaangażowań wobec pojedynczego lub grupy powiązanych kontrahentów.

W zakresie kontrahentów finansowych, polityką Banku jest koncentrowanie się na współpracy z instytucjami posiadających ratingi ryzyka kredytowego na poziomie przynajmniej inwestycyjnym oraz dywersyfikacja łącznego zaangażowania pod względem klientów i krajów. W przypadku kontrahentów niefinansowych, Bank BGZ wspiera wyłącznie potrzeby klientów związane z zabezpieczaniem ryzyka rynkowego wynikającego z ich działalności podstawowej, stąd przyznanie limitu poprzedzone jest dogłębną i rzetelną analizą profilu ryzyka kredytowego i rynkowego klienta.

Ryzyko kraju i kontrahenta jest kontrolowane poprzez system limitów zaangażowania, obowiązujących dla wszystkich ekspozycji Banku wobec jego partnerów – każda transakcja obciąża limit kontrahenta oraz w przypadku, gdy kontrahent nie jest rezydentem, kraj jego pochodzenia.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces oceny ryzyka kredytowego kontrahenta jest oddzielony od czynności operacyjnych, w szczególności od zawierania transakcji – projektowanie struktury i wielkości poszczególnych limitów zaangażowania wobec instytucji finansowych (banków, ubezpieczycieli, funduszy inwestycyjnych i emerytalnych) oraz krajów, jak również okresowy monitoring i weryfikacja już ustanowionych limitów, należy do obowiązków jednostki organizacyjnej podległej członkowi Zarządu nadzorującemu Obszar Finansów i Ryzyka, przy czym ostateczna akceptacja limitów leży w gestii Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku. Wielkość limitu jest ustalana w oparciu o indywidualne metodologie opracowane dla homogenicznych grup kontrahentów, które uwzględniają sytuację finansową kontrahenta (dynamikę i strukturę wyników, płynność), wielkość kapitału dostępnego na pokrycie ryzyka, zewnętrzne oceny zdolności kredytowej

(rating), strukturę właścicielską i – jeżeli jest dostępna – ocenę dotychczasowej współpracy. W przypadku krajów, dodatkowymi specyficznymi elementami jest ocena sytuacji i stabilności ekonomiczno-politycznej. W tym procesie Bank BGŻ stosuje się do wytycznych i uwzględnia profil ryzyka akceptowany przez akcjonariusza większościowego.

W przypadku klientów niefinansowych, proces ustanowienia limitu jest częścią standardowego procesu kredytowego, tj. bazuje na ocenie sytuacji finansowej klienta, rozpoznaniu specyfiki prowadzonej przez niego działalności (np. kwoty, waluty i częstotliwość przepływów, stopień uprawdopodobnienia realizacji płatności, transakcje zabezpieczające zawarte z innymi bankami) i dopasowaniu do niej instrumentów rynku finansowego, które pozwolą na zabezpieczenie zidentyfikowanych ryzyk i stabilizację wyniku finansowego. Bank BGŻ wyklucza możliwość spekulacji przez klienta, nawet jeżeli współpraca odbywa się w formie wniesienia zabezpieczenia w postaci depozytu lub kaucji. Ostateczne zwymiarowanie wysokości i innych parametrów limitu (rodzaju dopuszczonych transakcji, dostępnych walut i maksymalnych terminów zapadalności), określenie warunków niezbędnych do jego uruchomienia i katalogu zabezpieczeń odbywa się w formie decyzji Komitetu Kredytowego I-go lub II-go stopnia w Centrali Banku BGŻ lub Komitetów Kredytowych w Regionach Banku.

Zakres i rodzaj systemów pomiaru i raportowania ryzyka

Podstawowymi narzędziami ograniczania ryzyka kontrahenta są limity: przedrozdliczeniowy i rozliczeniowy. Limit przedrozdliczeniowy służy kontrolowaniu wielkości ekspozycji kredytowej w trakcie trwania transakcji: w Banku BGŻ obciążany jest on kwotą wyceny transakcji do wartości godziwej, powiększonej o spodziewaną, statystycznie uzasadnioną niekorzystną zmianę tej wyceny w terminie do daty rozliczenia. Limit rozliczeniowy z kolei służy ograniczeniu koncentracji rozliczeń z kontrahentami w ciągu jednego dnia roboczego (bieżącego jak również w przyszłości) i obciążany jest kwotą oczekiwanych płatności wynikających z zawartych transakcji, z uwzględnieniem specyficznego dla danej transakcji sposobu rozliczenia.

W przypadku instytucji finansowych Bank BGŻ określa katalog dostępnych transakcji, w tym dodatkowy limit na transakcje bezpośrednio angażujące środki finansowe Banku (np. lokaty międzybankowe, zakup papierów dłużnych emitowanych przez kontrahenta), a w przypadku klientów niefinansowych również akceptowalne waluty, maksymalne terminy zapadalności transakcji, możliwość przesuwania terminu rozliczenia z zastosowaniem cen historycznych, maksymalną otwartą wartość pozycji walutowej. Limity przyznaje się w złotych na okres maksymalnie 12 miesięcy, przy czym w trakcie ich trwania sytuacja kontrahenta podlega okresowemu monitoringowi.

Poziom wykorzystania dostępnych limitów i podgląd pozostałych ograniczeń dostępne są na bieżąco dla osób upoważnionych do zawierania transakcji z klientami (finansowymi i niefinansowymi) Banku BGŻ w systemie transakcyjnym. Niezależna weryfikacja poziomu wykorzystania limitów i przestrzegania ograniczeń niepieniężnych (dopuszczalne instrumenty, waluty, terminy zapadalności itd.) prowadzona jest przez niezależną od dealerów jednostkę podległą członkowi Zarządu nadzorującemu Obszar Finansów i Ryzyka, która raportuje w trybie dziennym o wielkości i strukturze ekspozycji w różnych przekrojach analitycznych dla osób przeprowadzających transakcje, ich przełożonych i członków Zarządu Banku BGŻ oraz występuje o wyjaśnienie i akceptację – zgodnie z obowiązującą hierarchią kompetencji – ewentualnych przekroczeń limitów. W przypadku kontrahentów niefinansowych przesyła również informację o szczegółach ekspozycji do doradców klienta na poziomie oddziałów, regionów i centrów korporacyjnych, w celu umożliwienia

uzgodnienia z klientem strategii działania w przypadku zbliżania się wielkości ekspozycji do poziomu limitu lub w celu wezwania klienta do wniesienia / uzupełnienia zabezpieczenia, w sytuacji, kiedy limit został przekroczony lub wygaś.

Miesięczne raporty podsumowujące aktywność Banku oraz wielkość i strukturę ekspozycji przygotowywane są na potrzeby posiedzeń Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku; kwartalne dla Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

B4. RYZYKO OPERACYJNE

Strategie i procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość poniesienia straty lub nieuzasadnionego kosztu, spowodowanych przez niewłaściwe lub zawodne procesy wewnętrzne, ludzi, systemy techniczne lub wpływ czynników zewnętrznych. Do ryzyka operacyjnego włączone jest ryzyko prawne oraz ryzyko braku zgodności, które częściowo obejmuje ryzyko prawne. Ryzyko braku zgodności to ryzyko wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty reputacji Banku, w rezultacie braku zgodności prowadzonej działalności Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku, w tym standardami dobrych praktyk. Ryzyko braku zgodności jest generowane także przez brak spójności regulacji wewnętrznych Banku oraz regulacji wewnątrz grupy kapitałowej, wadliwie konstruowane umowy oraz zmianę przepisów prawnych lub zmianę ich interpretacji. Do ryzyka operacyjnego nie jest zaliczane ryzyko strategiczne.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie najwyższej jakości usług świadczonych przez Bank, ich bezpieczeństwa oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa i standardami, przy jednoczesnym ograniczeniu strat i kosztów związanych z tym ryzykiem. Bank przypisuje duże znaczenie kulturze organizacyjnej w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym. Kluczowa jest świadomość pracowników istnienia tego ryzyka oraz współodpowiedzialność za jego ograniczanie. Powszechny charakter występowania ryzyka operacyjnego oznacza, że każdy pracownik Banku oraz każda jednostka organizacyjna Banku są odpowiedzialni za identyfikację ryzyka operacyjnego występującego w obszarze ich kompetencji i podejmowanie działań mających na celu ograniczanie poziomu tego ryzyka.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym ma charakter zintegrowany, tzn. wszystkie czynności i funkcje związane z zarządzaniem tym ryzykiem połączone są w spójną, przejrzystą, kompletną i efektywnie działającą całość. W celu uniknięcia potencjalnego konfliktu interesów i zapewnienia obiektywizmu, funkcja oceny ryzyka operacyjnego w Banku jest oddzielona od funkcji podejmowania decyzji biznesowych. Funkcja kontrolna systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym jest autonomiczna i zlokalizowana została w Obszarze Zarządzania Bankiem.

Na proces zarządzania ryzykiem operacyjnym składają się podstawowe etapy:

- a. identyfikacja ryzyka,
- b. zdefiniowanie przyczyn (źródeł) ryzyka,
- c. ocena wielkości ryzyka i określenie jego akceptowalnego poziomu,
- d. analiza możliwych rozwiązań ograniczających zidentyfikowane ryzyko,

- e. podjęcie decyzji o ograniczeniu ryzyka,
- f. podjęcie niezbędnych działań,
- g. kontrola i ocena skuteczności zastosowanych mechanizmów redukcji ryzyka (sprzężenie zwrotne).

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest w sposób zintegrowany, w ramach wydzielonej organizacyjnie i funkcjonalnie struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, do której należą:

- a. Podkomitet ds. Ryzyka Operacyjnego i Zgodności działający w ramach Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Bilansem Banku – odpowiedzialny za nadzór, koordynację procesów i alokację zadań i zasobów w ramach systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- b. wydzielona organizacyjnie jednostka w Centrali Banku – odpowiedzialna za tworzenie, koordynację oraz kontrolę podstawowych procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym, a także opracowywanie i wdrażanie narzędzi, procedur oraz zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- c. stanowiska zarządzania ryzykiem w regionach – odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem operacyjnym na poziomie Regionów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest ściśle powiązane z zarządzaniem innymi rodzajami ryzyka, jako że istotna część strat związanych z ryzykiem operacyjnym występuje na styku ryzyka operacyjnego i ryzyka kredytowego, ryzyka finansowego oraz innych rodzajów ryzyka bankowego.

Działania bezpośrednio związane z ograniczaniem ryzyka operacyjnego podejmowane są przez jednostki odpowiedzialne za poszczególne obszary narażone na ryzyko operacyjne.

Zakres i rodzaj systemów pomiaru ryzyka i raportowania

Jednym z etapów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym jest podejmowanie działań ograniczających ryzyko. Działania te polegają na operatywnym przeciwdziałaniu zagrożeniu lub ograniczaniu skutków zaszłego zdarzenia bądź na podejmowaniu działań systemowych mających na celu usunięcie przyczyn powstawania zdarzeń. Systemowe działania polegają np. na usuwaniu luk w regulacjach wewnętrznych i procedurach, opracowaniu nowych lub zmianie istniejących narzędzi, na wprowadzeniu zmian w organizacji pracy, na poprawie mechanizmów kontrolnych oraz na wprowadzeniu zmian w systemach informatycznych. Podjęcie wymienionych działań poprzedzane jest analizą kosztów proponowanego rozwiązania oraz ewentualnych strat, które mogą powstać przy braku wdrożenia proponowanego rozwiązania

Bank wykorzystuje do monitorowania ryzyka operacyjnego i do jego oceny m.in. metodę self-assessment, Kluczowe Wskaźniki Ryzyka Operacyjnego (ang. *Key Risk Indicators*) oraz dane o identyfikowanych zdarzeniach i zagrożeniach z zakresu ryzyka operacyjnego, a także stratach powodowanych przez to ryzyko. Bank decyduje o tolerancji na ryzyko i podejmuje odpowiednie działania po przekroczeniu dozwolonego poziomu ryzyka.

Kierownictwo Banku jest systematycznie (raporty miesięczne i kwartalne, a w razie potrzeby także na bieżąco) informowane o poziomie ryzyka operacyjnego, a także o działaniach podejmowanych w związku ze zidentyfikowanymi zdarzeniami i zagrożeniami z zakresu ryzyka operacyjnego.

C. FUNDUSZE WŁASNE

Według stanu na koniec grudnia 2010 r. Bank BGŻ prezentował fundusze własne zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe, Uchwały Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku oraz Uchwały Nr 381/2008 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 17 grudnia 2008 roku. Wartość funduszy własnych grupy kapitałowej Banku BGŻ na koniec grudnia 2010 r. wyniosła 2 263 845 tys. PLN i została szczegółowo zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tab. Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy - stan na 31.12.2010 w tys. zł.

	rodzaj funduszy	tys. PLN
	kapitał akcyjny	43 137
	kapitał zapasowy	2 220 155
	kapitał rezerwowy łącznie z niepodzielnym zyskiem z lat ubiegłych	33 487
	zysk netto bieżącego okresu oraz zysk w trakcie zatwierdzania	112 341
	zysk netto bieżącego okresu oraz zysk w trakcie zatwierdzania w części niezwyfikowanej przez biegłego rewidenta	(112 341)
	fundusz ogólnego ryzyka	90 000
	fundusze własne z aktualizacji wyceny	(5 373)
	zmniejszenie funduszy o wartości niematerialne	(96 787)
	zmniejszenie funduszy o zaangażowania kapitałowe w instytucje finansowe	(33 292)
	kapitał krótkoterminowy	12 518
	razem fundusze własne	2 263 845

Kapitał akcyjny Banku wg stanu na 31.12.2010 r. wyniósł 43 137 tys. zł i jest podzielony na akcje imienne po 1,00 zł nominalnej wartości każda, z czego:

- 21 297 584 należy do Rabobanku International Holding B.V. w Utrechcie,
- 16 058 045 należy do Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu,
- 4 303 695 należy do Cooperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A.,
- 1 477 440 należy do innych osób prawnych i fizycznych.

Akcje imienne serii „B” w liczbie 7 807 300 są akcjami uprzywilejowanymi. Przywilej obejmuje prawo uzyskania wypłaty pełnej sumy nominalnej przypadającej na akcje w razie likwidacji Banku, po zaspokojeniu wierzycieli, w pierwszej kolejności przed wypłatami przypadającymi na akcje zwykłe, które to wypłaty wobec wykonania przywileju mogą nie pokryć sumy nominalnej tych akcji. Większość akcji serii „B” posiada Rabobank International Holding B.V., tj. 7 785 594 akcji.

Kapitał zapasowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł. Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych Banku lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Pozostałe kapitały rezerwowe to fundusz na niezidentyfikowane ryzyko z całości lub części środków rezerwy na ryzyko ogólne. Fundusz może być wykorzystany wyłącznie na pokrycie strat bilansowych Banku. Do pozostałych kapitałów rezerwowych zalicza się również kapitał, który powstaje w wyniku aktualizacji instrumentów finansowych przeznaczonych do sprzedaży.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego utworzony został zgodnie z Prawem bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 r. z zysku po opodatkowaniu. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego podlega podziałowi wyłącznie za zgodą akcjonariuszy wyrażoną w trakcie Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy

W skład **kapitału krótkoterminowego** wchodzi zysk rynkowy, o którym mowa w § 5 ust. 1 Uchwały Nr 76/2010 KNF obliczony narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszony o znane obciążenia, w tym dywidendy, w zakresie, w jakim nie został zaliczony do funduszy własnych lub podzielony w inny sposób.

W 2010 roku kontynuowano zawieranie, w imieniu Skarbu Państwa, umów nieodpłatnego zbycia akcji BGŻ S.A. osobom uprawnionym, na podstawie znowelizowanej w dniu 16 lutego 2007 r. ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 2 sierpnia 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu podziału 15% akcji BGŻ S.A. stanowiących własność Skarbu Państwa pomiędzy osoby uprawnione.

W 2010 r. zawarto 152 takich umów na 7 154 akcji (w 2009 r. zawarto 133 umowy na 6 819 akcji), przy czym 26 umów zawarto ze spadkobiercami osób uprawnionych. Z uwagi na obowiązującą procedurę umowy zawarte w grudniu 2010 r. (5 umów na 233 akcje) będą zarejestrowane w księdze akcyjnej Banku 18 stycznia 2011 r. Transakcje te miały nieznaczny wpływ na zmniejszenie udziału Skarbu Państwa w kapitale akcyjnym spółki, który na koniec grudnia 2010 r. wynosił 37,23% (w 2009 r. wynosił 37,24%). Na koniec 2010 roku pozostało do zbycia 11 216 akcji serii A co stanowi 0,07% pozostałych na stanie Skarbu Państwa.

D. PRZESTRZEGANIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

D1. METODA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

W 2010 r. Bank BGŻ wyliczał regulacyjny wymóg kapitałowy zgodnie z Uchwałą Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. z późniejszymi zmianami. W zakresie ryzyka kredytowego Bank wykorzystywał metodę standardową. W zakresie ryzyka operacyjnego Bank BGŻ korzystał z metody wskaźnika bazowego (BIA), a dla ryzyka rynkowego z metod standardowych zgodnych z Basel II.

W ramach procesu wyliczania regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego Bank BGŻ wykorzystywał oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez FitchRatings oraz Moody's Investors Services. Bank BGŻ nie stosował do tego celu ocen wiarygodności kredytowej wystawianych przez Standard & Poor's oraz przez agencje kredytów eksportowych. Oceny wiarygodności kredytowej wykorzystywane

były w ramach wyliczania regulacyjnego wymogu z tytułu ryzyka kredytowego dla ekspozycji wobec rządów i banków centralnych, ekspozycji wobec instytucji oraz ekspozycji wobec przedsiębiorstw.

W celu ograniczania regulacyjnego wymogu kapitałowego, Bank BGŻ stosował techniki redukcji ryzyka kredytowego, w tym ochronę kredytową rzeczywistą, w której zmniejszenie ryzyka kredytowego z tytułu ekspozycji Banku wynika z prawa Banku do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia, bądź zatrzymania określonych aktywów lub kwot w przypadku, gdy kontrahent nie wywiązuje się z zobowiązania, oraz ochronę nierzeczywistą, w której zmniejszenie ryzyka kredytowego banku z tytułu ekspozycji wynika z zobowiązania strony trzeciej do zapłacenia określonej kwoty w przypadku niewykonania zobowiązania przez dłużnika lub wystąpienia innych określonych zdarzeń kredytowych.

D2. REGULACYJNY WYMÓG KAPITAŁOWY I WSPÓŁCZYNNIK ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

Regulacyjny wymóg kapitałowy

W poniższych tabelach zaprezentowano regulacyjne wymogi kapitałowe w podziale na rodzaje ryzyk oraz podział wymogów kapitałowych dla ryzyka kredytowego wg kategorii ekspozycji.

Tab. Regulacyjne wymogi kapitałowe w ujęciu skonsolidowanym – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

	tys. zł.
ryzyko kredytowe, kredytowe kontrahenta, rozmycia i dostawy	1 473 225
ryzyko rynkowe w tym:	6 952
ryzyko walutowe	-
ryzyko cen towarów	-
ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	-
ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	-
ryzyko ogólne stóp procentowych	6 952
przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań oraz limitu dużych zaangażowań	-
przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	-
ryzyko operacyjne (metoda wskaźnika bazowego)	157 862
razem	1 638 039

Tab. Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

kategoria	tys. zł.
rządy i banki centralne	-
samorządy terytorialne i władze lokalne	3 281
organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	3 720
banki wielostronnego rozwoju	-
organizacje międzynarodowe	-
instytucje - banki	16 206
przedsiębiorstwa	285 794
detaliczne	291 308
zabezpieczenie na nieruchomościach	756 305
przeterminowane	48 339
ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	1 906
obligacje zabezpieczone	-
ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	1 441
z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
pozostałe	64 925
razem	1 473 225

Współczynnik adekwatności kapitałowej

Współczynnik adekwatności kapitałowej oblicza się jako iloraz wartości funduszy własnych powiększonych o kapitał krótkoterminowy (w wartości nieprzewyższającej wartości wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe) i całkowitego wymogu kapitałowego pomnożonego przez 12,5. Skonsolidowany współczynnik wypłacalności Banku na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosi 11,1%.

D3. TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA

Polityka i procedury saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych

Bank BGŻ nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych w toku normalnej działalności operacyjnej i w związku z tym nie uwzględnia potencjalnych korzyści z tego tytułu w kalkulacji regulacyjnego wymogu kapitałowego.

Uwzględniając jednak fakt, że umowy ramowe podpisane z niektórymi klientami (patrz: „G. Ryzyko kredytowe kontrahenta”) dają możliwość kompensacji zobowiązań w przypadku przedterminowego zamknięcia i rozliczenia transakcji (ang. *early termination*) w wyniku złamania przez klienta postanowień umowy lub znacznego pogorszenia się jego sytuacji finansowej, Bank BGŻ uwzględnia efekt kompensacji przy szacowaniu wielkości ekspozycji dla celów zarządzania ryzykiem kontrahenta, kalkulacji kapitału ekonomicznego oraz dokonywania korekty wyceny do wartości godziwej.

Polityka i procedury wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami

Regulacje wewnętrzne Banku BGŻ określają wymogi w zakresie zasad oceny podmiotów ustanawiających zabezpieczenia osobiste oraz w zakresie zasad wyceny aktywów, które Bank BGŻ akceptuje jako przedmiot zabezpieczeń rzeczowych.

Akceptacja zabezpieczenia o charakterze osobistym jest poprzedzona oceną wiarygodności i analizą sytuacji ekonomiczno – finansowej wystawcy zabezpieczenia. W przypadku zabezpieczeń rzeczowych, w szczególności zastawu rejestrowego i przewłaszczenia, Bank BGŻ wymaga określenia aktualnej wartości rynkowej przedmiotu zabezpieczenia.

W odniesieniu do zabezpieczeń hipotecznych, Bank BGŻ ustala wartość nieruchomości na podstawie wycen sporządzanych przez profesjonalnych rzeczoznawców majątkowych, z zastrzeżeniem zaangażowań o niskich kwotach i wyselekcjonowanych typów nieruchomości, w przypadku których Bank BGŻ akceptuje wyceny wewnętrzne oparte na danych statystycznych i cenach transakcyjnych.

Aktualizacja wartości zabezpieczenia jest elementem monitorowania ryzyka kredytowego klienta i zawartych z nim transakcji.

Rodzaje zabezpieczeń kredytowych, gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych

Zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, w celu zabezpieczenia swoich wierzytelności, bank może żądać zabezpieczenia przewidzianego w Kodeksie cywilnym i prawie wekslowym oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym. Uwzględniając powyższe, Bank BGŻ akceptuje zabezpieczenia osobiste, gdzie dłużnik z tytułu zabezpieczenia odpowiada za zobowiązania kredytowe całym swoim majątkiem i zabezpieczenia rzeczowe, w przypadku których dłużnik z tytułu zabezpieczenia odpowiada tylko ze składników majątku, które zostały objęte umowami w sprawie zabezpieczeń. Z katalogu zabezpieczeń osobistych Bank BGŻ najczęściej stosuje poręczenie wg prawa cywilnego. Z katalogu zabezpieczeń rzeczowych Bank BGŻ najczęściej stosuje przewłaszczenie na zabezpieczenie, zastaw rejestrowy oraz hipotekę.

Tab. Ekspozycje zabezpieczone przez uznane zabezpieczenia – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

klasa ekspozycji	tys. zł.
rządy i banki centralne	-
samorządy terytorialne i władze lokalne	-
organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	220
banki wielostronnego rozwoju	-
organizacje międzynarodowe	-
instytucje - banki	-
przedsiębiorstwa	74 531
detaliczne	30 782
zabezpieczenie na nieruchomościach	35 089
przeteterminowane	3 958
ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	-
obligacje zabezpieczone	-
ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-
z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
pozostałe	-
razem	144 580

Tab. Ekspozycje zabezpieczone gwarancjami – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

klasa ekspozycji	tys. zł.
rzędy i banki centralne	-
samorządy terytorialne i władze lokalne	-
organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	120
banki wielostronnego rozwoju	-
organizacje międzynarodowe	-
instytucje - banki	-
przedsiębiorstwa	58 032
detaliczne	9 125
zabezpieczenie na nieruchomościach	23 910
przetknięte	3 936
ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	-
obligacje zabezpieczone	-
ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-
z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
pozostałe	-
razem	95 124

Bank nie stosuje kredytowych instrumentów pochodnych. W odniesieniu do gwarancji głównymi gwarantami są: Rabobank Nederland, posiadający rating AAA, oraz nieratingowane banki licencjonowane w Polsce.

E. UTRATA WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

Niniejszy rozdział prezentuje wartości aktywów Banku podlegających ocenie utraty wartości, w odróżnieniu od Sprawozdania Finansowego, które prezentuje całkowite aktywa Banku. Ocenie utraty wartości wg MSR 39 w Banku BGZ poddawane są wszystkie aktywa finansowe, które w księgach wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. W skład tych aktywów wchodzi w szczególności:

- kredyty i pożyczki,
- dłużne papiery wartościowe klasyfikowane jako utrzymywane do terminu zapadalności,
- zobowiązania pozabilansowe z tytułu udzielonych gwarancji, akredytyw, niewykorzystanych linii/limitów kredytowych i innych zobowiązań pozabilansowych za wyjątkiem wynikających z instrumentów pochodnych.

Ocenie utraty wartości poddawane są również nienotowane instrumenty kapitałowe oraz zaangażowania kapitałowe klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których strata została ujęta bezpośrednio w kapitale własnym i istnieje obiektywny dowód, że dany składnik aktywów uległ utracie wartości. Ocenie utraty wartości nie podlegają natomiast instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej.

Bank BGZ regularnie w okresach miesięcznych przeprowadza szacunki utraty wartości aktywów finansowych. Obliczenia te dokonywane są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR 39) z wykorzystaniem aplikacji informatycznej. Podczas obliczeń Bank wyróżnia ekspozycje indywidualnie znaczące oraz ekspozycje indywidualnie nieznaczące. Głównym wyznacznikiem

pozwalającym klasyfikować ekspozycję do grona indywidualnie znaczących jest występowanie wartości zaangażowania kredytowego przekraczającego 1 mln złotych. Ekspozycje, które zostały uznane za indywidualnie znaczące analizowane są indywidualnie przez pracowników Banku w kontekście wystąpienia przesłanki utraty wartości. Identyfikacja przesłanki utraty wartości odbywa się przede wszystkim w oparciu o liczbę dni przeterminowania w spłacie (dla ekspozycji indywidualnie nieznaczących), zaś dla ekspozycji uznanych za indywidualnie znaczące – w oparciu o ocenę pracownika banku zajmującego się monitorowaniem danej ekspozycji. Ogólnie rzecz ujmując przesłankami utraty wartości są:

- opóźnienie lub brak spłat rat kapitałowych, odsetek lub innych płatności na rzecz Banku zgodnie z warunkami umowy, przy czym wystąpienie tej przesłanki następuje w przypadku opóźnienia w płatności najstarszej należności przekraczającego 90 dni;
- przyznanie klientowi udogodnienia ze względów ekonomicznych lub prawnych, w tym restrukturyzacja zadłużenia poprzez zawarcie aneksu do umowy lub innej formy zmiany warunków pierwotnych realizacji umowy (np. wydłużenie okresu kredytowania, zmiana harmonogramów płatności, zmiany wartości zabezpieczeń, zmiany wysokości pobieranej marży odsetkowej), które w innym przypadku nie zostałyby przez Bank udostępnione lub zawarte;
- umorzenie części kredytu, należnych odsetek np. w ramach układu lub ugody z klientem, lub przeniesienie należności do ewidencji pozabilansowej;
- wypowiedzenie umowy przez Bank i/lub wszczęcie wewnętrznych procedur restrukturyzacji lub windykacji ekspozycji kredytowej, w szczególności przekazanie ekspozycji kredytowej na portfel Departamentu Kredytów Trudnych;
- bankructwo, postawienie klienta w stan upadłości lub wszczęcie procedury upadłościowej wobec klienta;
- niekorzystne zmiany w standingu ekonomiczno-finansowym klienta, w tym w szczególności wystąpienie sygnałów wczesnego ostrzeżenia.

Gdy zaistnieje przesłanka utraty wartości, pracownik banku odpowiedzialny za daną ekspozycję indywidualnie znaczącą szacuje wartość oczekiwanych przez niego w przyszłości przepływów pieniężnych, które po zdyskontowaniu na dzień oceny pozwalają wskazać bieżącą wartość ekspozycji, a także wyznaczyć odpis z tytułu utraty wartości. Ekspozycje indywidualnie znaczące, wobec których nie zaraportowano przesłanki utraty wartości wraz ze wszystkimi ekspozycjami indywidualnie nieznaczącymi trafiają do oceny kolektywnej. W dalszej części w ramach oceny kolektywnej szacowana jest wartość odpisu dla ekspozycji z przesłanką utraty wartości oraz wartość rezerwy, tzw. *IBNR* (ang. *incurred but not reported losses*), dla tych ekspozycji, wobec których nie zaraportowano jakiegokolwiek przesłanki utraty wartości.

Tab. Ekspozycje wg sposobu szacowania odpisu aktualizacyjnego – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

metoda szacowania odpisu	ilość ekspozycji	przeciętna ekspozycja	łączna ekspozycja brutto		odpis aktualizacyjny	ekspozycja netto	
indywidualna - ekspozycje z przesłanką utraty wartości	381	1 996	760 640	3,1%	256 984	503 657	2,1%
kolektywna - ekspozycje z przesłanką utraty wartości	42 178	15	612 892	2,5%	372 826	240 067	1,0%
kolektywna - ekspozycje bez przesłanki utraty wartości	345 466	67	23 000 827	94,4%	74 163	22 926 664	96,9%
razem	388 025	63	24 374 359	100,0%	703 972	23 670 387	100,0%

Uwaga: przez ekspozycję rozumiana jest suma wartości bilansowej brutto i ekspozycji pozabilansowej

Tab. Struktura geograficzna ekspozycji oraz odpisów aktualizacyjnych – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

region	ekspozycje			odpis aktualizacyjny dla ekspozycji				
	bez przesłanki utraty wartości		z przesłanką utraty wartości	suma	bez przesłanki utraty wartości	z przesłanką utraty wartości	suma	
Centrala	338 402	22,2%	1 188 708	77,8%	1 527 110	5 881	574 742	580 624
Centralny	2 807 225	99,3%	20 979	0,7%	2 828 204	8 282	9 487	17 769
Centralny-Zachodni	3 173 926	99,3%	23 751	0,7%	3 197 677	8 644	6 466	15 109
Południowo-Wschodni	2 424 414	99,6%	9 075	0,4%	2 433 489	8 936	3 891	12 827
Południowo-Zachodni	1 731 025	97,3%	48 578	2,7%	1 779 602	5 669	3 431	9 099
Południowy	1 734 837	98,6%	24 398	1,4%	1 759 235	5 304	9 802	15 106
Północno-Wschodni	2 025 784	99,7%	6 022	0,3%	2 031 806	4 483	1 774	6 258
Północno-Zachodni	1 240 388	99,1%	11 135	0,9%	1 251 523	4 303	4 640	8 943
Północny	4 954 064	99,3%	33 375	0,7%	4 987 439	16 329	12 868	29 198
Wschodni	2 570 762	99,7%	7 511	0,3%	2 578 273	6 332	2 708	9 040
razem	23 000 827	94,4%	1 373 533	5,6%	24 374 359	74 163	629 809	703 972

Uwaga: przez ekspozycję rozumiana jest suma wartości bilansowej brutto i ekspozycji pozabilansowej; zaprezentowany podział na regiony jest zgodny ze strukturą organizacyjną Banku obowiązującą od 01.01.2010 r.

Tab. Struktura ekspozycji oraz odpisów aktualizacyjnych w podziale na branże – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

branża	ekspozycje			odpis aktualizacyjny dla ekspozycji				
	bez przesłanki utraty wartości		z przesłanką utraty wartości	suma	bez przesłanki utraty wartości	z przesł. utraty wart.	suma	
rolnictwo	5 258 126	96,9%	167 809	3,1%	5 425 935	9 532	105 770	115 302
produkcja art. spożywczych	2 208 981	90,3%	236 439	9,7%	2 445 420	3 941	95 786	99 727
handel hurtowy	1 911 509	93,4%	134 265	6,6%	2 045 774	5 570	51 841	57 412
budownictwo	778 500	90,7%	79 769	9,3%	858 269	2 822	11 620	14 443
przemysł chemiczny	659 139	98,2%	11 949	1,8%	671 088	1 440	4 702	6 143
produkcja metali, pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	578 435	89,4%	68 801	10,6%	647 236	964	28 893	29 857
produkcja maszyn i urządzeń, pojazdów	499 330	96,7%	16 791	3,3%	516 120	1 749	7 391	9 140
handel detaliczny	462 846	93,7%	30 862	6,3%	493 708	947	18 973	19 920
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, papieru	417 488	92,4%	34 184	7,6%	451 672	2 371	14 807	17 178
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	369 068	97,3%	10 178	2,7%	379 246	1 939	5 541	7 479
transport i gospodarka magazynowa	245 791	87,0%	36 604	13,0%	282 395	877	25 182	26 060
pozostała działalność gospodarcza	263 035	98,6%	3 638	1,4%	266 673	598	1 954	2 552
hotele i restauracje	185 224	88,9%	23 164	11,1%	208 388	973	3 289	4 262
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	162 060	89,2%	19 525	10,8%	181 585	764	17 271	18 035
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	153 925	99,7%	459	0,3%	154 384	279	351	630
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	144 030	96,7%	4 989	3,3%	149 019	286	3 506	3 793
produkcja wyrobów elektronicznych i optycznych, urządzeń elektrycznych	108 875	73,1%	40 113	26,9%	148 988	208	142	350
produkcja odzieży, wyrobów ze skór	87 533	75,1%	29 072	24,9%	116 605	217	16 758	16 975
pozostałe branże	595 647	88,7%	75 961	11,3%	671 608	1 433	19 004	20 437
osoby fizyczne	7 911 284	95,8%	348 962	4,2%	8 260 245	37 251	197 027	234 278
total	23 000 827	94,4%	1 373 533	5,6%	24 374 359	74 163	629 809	703 972

Uwaga: przez ekspozycję rozumiana jest suma wartości bilansowej brutto i ekspozycji pozabilansowej

Tab. Struktura ekspozycji oraz odpisów aktualizac. w podziale na klasy zapadalności – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

rezydualny okres zapadalności	ekspozycje					odpis aktualizacyjny dla ekspozycji		
	bez przesłanki utraty wartości		z przesłanką utraty wartości		suma	bez przesłanki utraty wartości	z przesłanką utraty wartości	suma
do 1 roku	5 385 039	89,6%	621 873	10,4%	6 006 913	14 533	346 676	361 209
od 1 roku do 3 lat	2 358 223	95,9%	100 155	4,1%	2 458 378	7 704	38 120	45 824
od 3 do 5 lat	2 305 035	88,9%	287 017	11,1%	2 592 052	13 650	100 634	114 284
od 5 do 10 lat	3 677 835	96,9%	117 835	3,1%	3 795 669	9 446	51 320	60 766
powyżej 10 lat	9 010 527	97,4%	238 041	2,6%	9 248 569	27 305	86 909	114 214
nieokreślony	264 167	96,8%	8 612	3,2%	272 779	1 525	6 150	7 675
razem	23 000 827	94,4%	1 373 533	5,6%	24 374 359	74 163	629 809	703 972

Uwaga: przez ekspozycję rozumiana jest suma wartości bilansowej brutto i ekspozycji pozabilansowej

Tab. Zmiana odpisów aktualizacyjnych w 2010 roku w tys. zł.

tys. zł.	kredyty w rachunku bieżącym	kredyty i pożyczki dla klientów	skupione wierzyt.	zrealizowane gwarancje i poręczenia	inne należności	należności od banków	ekspozycje pozabil.	razem
stan odpisów z tytułu utraty wartości na początek okresu	85 185	445 393	16 169	3 924	48 111	8 383	2 870	610 035
utworzenie odpisów	171 735	842 258	15 491	11 105	5 133	9 022	13 692	1 068 436
rozwiązanie odpisów	(136 904)	(738 808)	(9 270)	(11 553)	(10 874)	(13 934)	(12 931)	(934 274)
spisanie w ciężar odpisów	(18 496)	(40 725)	-	-	-	(3 016)		(62 237)
korekta przychodu odsetkowego w odniesieniu do IBNR	2 408	10 289	137	2	4			12 840
pozostałe zmiany	(2 571)	21 966	(616)	(17)	(10 659)	650	419	9 172
stan odpisów z tytułu utraty wartości na koniec okresu	101 357	540 373	21 911	3 461	31 715	1 105	4 050	703 972

F. RYZYKO RYNKOWE

Polityka produktowa Banku BGŻ, tj. stosowanie zmiennego oprocentowania dla produktów kredytowych, finansowanych krótkimi depozytami o stałym oprocentowaniu powoduje, że ekspozycja na ryzyko stopy procentowej jest dobrze dopasowana i koncentruje się w krótkich terminach: według stanu na koniec 2010 r. 98% pozycji bilansowych przeszacowuje się lub zapada w ciągu najbliższych 6 miesięcy, 89% w ciągu 3 miesięcy i 70% w ciągu miesiąca, Transakcje pochodne były wykorzystywane w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej portfela płynnych papierów dłużnych oraz jako źródło finansowania dla denominowanego w walutach obcych portfela detalicznych kredytów hipotecznych.

Poniższa tabela prezentuje zestawienie kluczowych miar ryzyka księgi bankowej wg stanu na koniec 2009 i 2010 roku.

Tab. Profil ryzyka księgi bankowej w tys. zł.

miara ryzyka	31.12.2009	31.12.2010	zmiana	zmiana (%)
luka przeszacowania (częstkowa)				
do 1M	4 892 758	4 508 569	-384 190	-8%
1-3M	-76 204	-1 438 918	-1 362 714	1788%
3-6M	-1 947 669	1 486 764	3 434 432	-176%
6-24M	-1 084 062	-2 469 765	-1 385 703	128%
powyżej 2Y	202 479	-298 229	-500 708	-247%
Interest at Risk ¹⁾	18 766	18 023	-743	-4%
w tym PLN	15 426	17 230	1 804	12%
w tym EUR	472	-2 592	-3 063	-650%
w tym USD	1 211	3 048	1 837	152%
w tym inne waluty	1 658	337	-1 320	-80%
Equity at Risk ²⁾	8 573	-35 849	-44 422	-518%
Value at Risk (99%, okres utrzymania pozycji 1M)	10 415	5 445	-4 970	-48%

1) Wrażliwość 12-miesięcznego wyniku odsetkowego na przesunięcie krzywych stóp procentowych o 50bps.

2) Wrażliwość wartości bieżącej kapitału netto na spadek stóp procentowych o 200bps.

W 2010 r. Bank BGŻ kontynuował konserwatywną politykę ryzyka w księdze handlowej, koncentrując się na wspieraniu sprzedaży produktów skarbowych klientom oraz lokowaniu nadwyżkowych aktywów płynnych. Pozycja walutowa była domykana na koniec dnia, Bank nie prowadził księgi opcyjnej (wszystkie transakcje klientowskie były natychmiastowo zamykane), nie angażował się w kredytowe instrumenty pochodne oraz obligacje korporacyjne.

Poniższa tabela prezentuje zestawienie kluczowych miar ryzyka księgi handlowej wg stanu na koniec 2009 i 2010 roku.

Tab. Profil ryzyka księgi handlowej w tys. zł.

miara ryzyka	31.12.2009	31.12.2010	zmiana	zmiana (%)
Value at Risk (99%, okres utrzymania 1D)	414	668	255	62%
ryzyko walutowe	54	46	-7	-14%
ryzyko stopy procentowej	400	674	273	68%
dywersyfikacja	-40	-51	-11	28%
całkowita pozycja walutowa	4 751	3 205	-1 546	-33%

G. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA

W uzupełnienie do konserwatywnej polityki kredytowej, zmierzającej do ustalenia bezpiecznych poziomów limitów zaangażowania wobec poszczególnych kontrahentów, Bank BGŻ kładzie również nacisk na jakość dwustronnych uregulowań umownych, na podstawie których zawierane są transakcje.

Bank BGŻ dąży do współpracy z klientami finansowymi w oparciu o umowy ramowe ISDA rozszerzone o aneks CSA (ang. *Credit Support Annex*), umożliwiające saldowanie ekspozycji niewymagalnych, jak również ustalające maksymalny akceptowalny poziom ekspozycji (ang. *threshold*), powyżej której strona umowy, dla której wycena zawartych transakcji jest negatywna, zobowiązana jest do wniesienia dodatkowego zabezpieczenia (tzw. *margin call*). Wg stanu na koniec 2010 r., Bank BGŻ posiadał podpisane umowy ISDA z około połową kontrahentów finansowych, w tym 1/3 rozszerzona była o umowy CSA. W tym przypadku korzyści ze stosowania umowy ISDA sięgają ok. 97%, tj. łączna ekspozycja z tytułu transakcji z pozytywną wyceną w kwocie ok. 122 mln zł zmniejsza się po zastosowaniu kompensacji do ok. 3 mln zł.

Współpraca z klientami niefinansowymi oparta jest na standardowej, opracowanej wewnątrz umowie ramowej, określającej: prawa i obowiązki stron, w szczególności listę przesłanek wskazujących na pogorszenie się sytuacji finansowej klienta, sytuacje i sposób dodatkowego zabezpieczenia interesów Banku w przypadku przekroczenia lub wygaśnięcia limitu lub złamania przez klienta innych postanowień umowy; mechanizm kompensacji (saldowania) ekspozycji w przypadku przedterminowego rozliczenia. Z uwagi na fakt, że większość ekspozycji klientów jest jednostronna, tj. zabezpiecza klienta przed wzrostem lub spadkiem rynkowych stóp procentowych lub kursów walut, a więc wszystkie transakcje mają z reguły albo wycenę dodatnią, albo ujemną; korzyść z kompensacji nie przekracza 0,9 mln zł, tj. ok. 1,7% wartości ekspozycji.

Poniższe tabela przedstawia strukturę zapadalności rezydualnych ekspozycji, dodatnią i ujemną wycenę pozycji oraz korzyści z kompensowania wg stanu na koniec 2010 r.

Tab. Ekspozycja z tytułu instrumentów pochodnych (cz. 1) – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

typ instrumentu	nominał							razem
	up to 1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-2Y	2-5Y	5Y+	
z bankami	7 317 154	2 859 753	15 691 450	2 333 017	1 227 528	915 254	690 076	31 034 232
FRA	0	0	5 082 050	0	0	0	0	5 082 050
IRS / CIRS / OIS	1 357 266	1 256 030	7 370 671	709 294	1 225 000	915 254	690 076	13 523 590
FX Swap	5 959 888	1 603 723	3 238 729	1 623 723	0	0	0	12 426 064
FX Options, w tym:	0	0	0	0	2 528	0	0	2 528
- vanilla	0	0	0	0	0	0	0	0
- exotic	0	0	0	0	2 528	0	0	2 528
z podm. niebankowymi	10 383	80 340	63 869	68 822	585 575	39 500	4 340	852 830
IRS / CIRS	0	0	0	0	585 575	39 500	4 340	629 415
FX Forward	6 395	33 798	20 610	36 356	0	0	0	97 158
FX Forward (NDF)	3 989	46 543	43 259	32 467	0	0	0	126 257
FX Options, w tym:	0	0	0	0	0	0	0	0
- vanilla	0	0	0	0	0	0	0	0
- exotic	0	0	0	0	0	0	0	0
razem	7 327 538	2 940 093	15 755 319	2 401 839	1 813 103	954 754	694 416	31 887 062

Tab. Ekspozycja z tytułu instrumentów pochodnych (cz. 2) – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

typ instrumentu	NPV			wpływ kompensacji	
	NPV +	NPV -	NPV netto	NPV	%
z bankami	122 310	-675 363	-553 052	3 213	97,37%
FRA	1 386	-409	977	1 386	0,00%
IRS / CIRS / OIS	33 011	-85 249	-52 238	1 761	94,66%
FX Swap	87 847	-589 705	-501 857	0	100,00%
FX Options, w tym:	66	0	66	66	0,00%
- vanilla			0	0	-
- exotic	66	0	66	66	0,00%
z podm. niebankowymi	49 501	-3 750	45 751	48 646	1,73%
IRS / CIRS	35 523	0	35 523	35 523	0,00%
FX Forward	4 662	-2 285	2 377	4 592	1,51%
FX Forward (NDF)	9 316	-1 465	7 852	8 532	8,42%
FX Options, w tym:	0	0	0	0	-
- vanilla	0	0	0	0	-
- exotic	0	0	0	0	-
razem	171 811	-679 112	-507 301	51 859	69,82%

Na należności pozabilansowe, w szczególności instrumenty pochodne, nie są tworzone rezerwy, chyba że transakcja zostanie przedterminowo zamknięta i nierozliczona – wtedy otrzymuje status należności wymagalnej i obejmuje się ją standardową procedurą. W celu odzwierciedlenia ryzyka zaistnienia takiej sytuacji w rachunku zysków i strat oraz bilansie w trakcie trwania transakcji, Banku BGZ począwszy od grudnia 2008 r. dokonuje w okresach miesięcznych korekty wyceny do wartości godziwej o komponent ryzyka kontrahenta dla transakcji klientów niefinansowych. Stosowany model opiera się na skalowaniu wartości godziwej obliczonej zgodnie ze zwykłymi zasadami, traktowanej w tym przypadku jako ekspozycja generująca stratę (ang. *exposure at default*), czynnikiem wynikającym z prawdopodobieństwa wystąpienia niewypłacalności (PD, ang. *probability of default*), powiązanego z wewnętrznym ratingiem kredytowym klienta oraz spodziewanym poziomem straty po uwzględnieniu zabezpieczeń (LGD, ang. *loss given default*) – to podejście stosuje się dla większości klientów, przy czym możliwe jest również uwzględnienie wiedzy eksperckiej dotyczącej kondycji finansowej i jakości zabezpieczeń klienta poprzez zastosowanie indywidualnych parametrów PD i LGD. Powyższa korekta uwzględnia również złożone przez klientów zgodnie z wymogami zawartych umów ramowych depozyty i kaucje zabezpieczające oraz efekt zastosowania kompensowania ekspozycji pozabilansowych.

Wg stanu na 31 grudnia 2010 r., korekta wartości godziwej o ryzyko kontrahenta wyniosła ok. 250tys zł, w tym 40% dla ekspozycji, w przypadku których zastosowano indywidualne podejście.

H. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM

Ekspozycje kapitałowe niezaliczone do portfela handlowego obejmują kapitałowe papiery wartościowe nabyte przez Bank w celach strategicznych bądź infrastrukturalnych. Wycena ekspozycji odbywa się poprzez szacowanie ich wartości godziwej ustalonej na podstawie informacji dających podstawę do określenia prawdopodobnej wartości, możliwej do uzyskania w przypadku zbycia danego papieru lub na podstawie

aktywów netto. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa takie wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości.

Ekspozycje w kapitałowych papierach wartościowych posiadanych przez Bank nie są notowane na rynkach regulowanych. Na dzień 31 grudnia 2010 r. wartość bilansowa ekspozycji wynosiła 5,1 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2010 niezrealizowane zyski z tytułu przeszacowania wyniosły 1 mln zł. Zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w 2010 r. nie wystąpiły.

I. WEWNĘTRZNE WYMOGI KAPITAŁOWE – KAPITAŁ EKONOMICZNY

Bank BGŻ definiuje kapitał wewnętrzny jako wartość kapitału, która powinna być utrzymywana na pokrycie straty o wartości, której prawdopodobieństwo wystąpienia w ciągu kolejnych 12 miesięcy nie przekracza 0,1%. Całkowity poziom kapitału wewnętrznego składa się z sumy kapitałów na następujące ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko kraju i transferu,
- ryzyko koncentracji,
- ryzyko rynkowe (ryzyko rynkowe portfela handlowego oraz ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej),
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko biznesowe,
- niemierzalne ryzyka istotne.

Kapitał wewnętrzny na ryzyko (z wyłączeniem kapitału wewnętrznego na ryzyko rynkowe) wyznaczany jest miesięcznie (wg stanów pozycji na koniec miesiąca), zaś kapitał na ryzyko rynkowe wyznaczany jest w cyklu dziennym, a raportowany w cyklu miesięcznym. Bank BGŻ traktuje kapitał wewnętrzny jako jedno z narzędzi zarządzania Bankiem pozwalające na określanie limitów tolerancji ryzyka oraz określanie efektywności działalności Banku. Bank wykorzystuje wewnętrznie narzędzia pozwalające na ocenę rentowności z kapitału wewnętrznego skorygowanej o ryzyko (tzw. *risk-adjusted return on internal capital; RAROC*). Poniższa tabela prezentuje wartość i strukturę poziomu kapitału wewnętrznego Banku wg stanu na 31.12.2010.

Tab. Struktura kapitału wewnętrznego – stan na 31.12.2010 w tys. zł.

rodzaj ryzyka	tys. zł.	udział
ryzyko kredytowe	1 579 331	78,71%
ryzyko koncentracji	24 200	1,21%
ryzyko kraju i kontrahenta	40 247	2,01%
ryzyko operacyjne	206 850	10,31%
ryzyko rynkowe	29 106	1,45%
ryzyko pozostałych aktywów	64 925	3,24%
ryzyko biznesowe	61 860	3,08%
razem	2 006 520	100,00%

Syntetyczny opis modelu kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe, ryzyko kraju i kontrahenta oraz ryzyko koncentracji

W ramach kapitału wewnętrznego na ryzyko kredytowe Bank wyróżnia modele dla klientów niefinansowych oraz klientów finansowych.

Kalkulacja kapitału wewnętrznego dla klientów niefinansowych odbywa się w Banku BGŻ przy wykorzystaniu metod statystycznych, pozwalających modelować zachowanie się portfeli kredytowych. Dla każdego z wyróżnionych portfeli Bank BGŻ wyznacza parametry ryzyka: prawdopodobieństwa niewypłacalności (ang. *probability of default*) dla różnych klas przeterminowania w spłacie, stopa odzysku w momencie niewypłacalności (ang. *recovery rate given default*), a także współczynniki korelacji, określające zależność między momentami wystąpienia niewypłacalności dla różnych ekspozycji z tego samego portfela kredytowego. Bank analizuje także efekt dywersyfikacji międzyportfelowej, która pozwala obniżyć wartość kapitału wewnętrznego dzięki faktowi, że ryzyka w różnych portfelach nie są ze sobą idealnie skorelowane. Efekt dywersyfikacji wykazywany jest jako pomniejszenie wyjściowej wartości kapitału wewnętrznego o określoną kwotę, wynikającą z wykorzystania modelu statystycznego. Włączenie efektu dywersyfikacji do wyliczeń możliwe jest dzięki zastosowaniu metody symulacji Monte Carlo. Bank szacuje wartość kapitału wewnętrznego dla ryzyka kredytowego klientów niefinansowych w okresach miesięcznych. Kapitał wewnętrzny alokowany jest do poszczególnych ekspozycji kredytowych Banku. Tak oszacowany kapitał wewnętrzny i jego alokacja stanowią podstawę do procesów decyzyjnych i oceny efektywności transakcji w ramach wyznaczania wskaźnika RAROC. Model do kalkulacji kapitału wewnętrznego Banku dla klientów niefinansowych zakłada nieskończenie dużą granulację portfela i jednolite rozłożenie zaangażowań wobec poszczególnych dłużników. Ponieważ Bank posiada stosunkowo duże zaangażowania wobec niektórych podmiotów, konieczne jest szacowanie dodatkowego kapitału dla ryzyka koncentracji. Model do estymacji tego kapitału oparty jest na metodzie symulacji Monte Carlo i zakłada tworzenie dodatkowego wymogu dla stu zaangażowań wobec klientów, którzy mogą wygenerować największą stratę dla Banku w przypadku ich niewypłacalności. Szacowanie kapitału odbywa się w cyklu miesięcznym.

Do kalkulacji kapitału wewnętrznego dla banków i krajów wykorzystywany jest odrębny model. Grupa klientów bankowych charakteryzuje się posiadaniem ratingiem przyznanym przez zewnętrzną agencję ratingową. Rating ten dobrze odzwierciedla zdolność podmiotu do spłaty długu i stanowić może punkt wyjścia do szacowania wskaźników ryzyka dla ekspozycji, a także do szacowania wartości kapitału ekonomicznego. Podczas wyznaczania kapitału ekonomicznego dla tych ekspozycji Bank bazuje na informacjach odnośnie rocznych stóp niewypłacalności zaobserwowanych w historii przez agencję ratingową Moody's. W zakresie parametru straty na moment niewypłacalności (ang. *Loss Given Default*) przyjmowane są założenia zgodne z metodą *IRB Foundation* Nowej Umowy Kapitałowej. Szacowanie kapitału ekonomicznego dla tego rodzaju ryzyka przeprowadzane jest przy wykorzystaniu metody symulacji Monte Carlo i jednocześnie umożliwia pokrycie ryzyka koncentracji uwidoczniającego się w tej grupie dłużników Banku. Podobnie jak w przypadku ryzyka kredytowego klientów niefinansowych uwzględniany jest roczny horyzont ponoszonych strat oraz poziom ufności równy 99,9%. Kalkulacja wartości kapitału wewnętrznego odbywa się w cyklu miesięcznym.

Syntetyczny opis modeli kapitału wewnętrznego na ryzyko rynkowe

Do kalkulacji adekwatności kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka kredytowego kontrahenta Bank stosuje:

- a. dla ryzyka walutowego: metodę wartości zagrożonej (VaR) opartą o parametryczny model delta-normal (Bank nie dopuszcza otwierania pozycji w opcjach – wszystkie klientowskie opcje walutowe domykane są na zasadzie *back-to-back*) z korektą na kurtozę rozkładu empirycznego zmian czynników ryzyka oraz ważeniem wykładniczym, spełniający wymagania, o których mowa w załączniku 19 do Uchwały Nr 76/2010 KNF;
- b. dla ryzyka cen towarów: metodę uproszczoną, zgodnie z załącznikiem 7 do Uchwały Nr 76/2010 KNF;
- c. dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych: metodę podstawową, zgodnie z załącznikiem 8 do Uchwały Nr 76/2010 KNF;
- d. dla ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych: metodę podstawową, zgodnie z załącznikiem 9 do Uchwały Nr 76/2010 KNF;
- e. dla ryzyka ogólnego stóp procentowych: metodę wartości zagrożonej (VaR) opartą o parametryczny model delta-normal z korektą na kurtozę rozkładu empirycznego czynników ryzyka oraz ważeniem wykładniczym, uwzględniający stosowanie różnych krzywych stóp procentowych dla różnych segmentów rynku finansowego, spełniający wymagania, o których mowa w załączniku 19 do Uchwały Nr 76/2010 KNF; model obejmuje pozycje księgi handlowej oraz księgi bankowej (patrz: „B2. Ryzyko rynkowe”)
- f. dla ryzyka rozliczenia, dostawy: zgodnie z załącznikiem 11 do Uchwały Nr 76/2010 KNF;
- g. dla ryzyka kredytowego kontrahenta: w przypadku klientów z rynku międzybankowego, w oparciu o metodę wartości zagrożonej, wykorzystującą symulacje Monte Carlo (dokładniejszy opis na poprzedniej stronie). Dla pozostałych klientów Bank stosuje metodę wyceny rynkowej, zgodnie z załącznikiem 16 do Uchwały Nr 76/2010 KNF.

Kalkulacja kapitału wewnętrznego dla ryzyka rynkowego, obejmująca również ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, odbywa się w trybie dziennym, a raportowanie w trybie miesięcznym.

Syntetyczny opis modelu kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne

Przy szacowaniu kapitału wewnętrznego dla ryzyka operacyjnego Bank korzysta z metody szeroko rozpowszechnionej w ubezpieczeniach oraz wykorzystywanej standardowo do oceny ryzyka operacyjnego w innych bankach, a także stosowanej do kalkulacji regulacyjnego wymogu kapitałowego metodą zaawansowaną (AMA). Metoda ta bazuje na odrębnej analizie rozkładu prawdopodobieństwa liczby zdarzeń ryzyka operacyjnego, występujących w zadanym horyzoncie czasowym oraz rozkładu prawdopodobieństwa wielkości straty dla jednego zaistniałego zdarzenia. Oba rozkłady są następnie łączone, co prowadzi do uzyskania rozkładu prawdopodobieństwa rocznej straty oraz do wyznaczenia wartości kapitału wewnętrznego. Przy szacowaniu kwoty tego kapitału wykorzystywane są wewnętrzne dane Banku oraz wyniki analiz scenariuszowych przeprowadzonych przez ekspertów Banku z dziedziny zarządzania ryzykiem operacyjnym. Docelowo Bank zamierza uwzględnić w analizach także dane zewnętrzne pochodzące z baz danych udostępnianych przez inne instytucje. Podobnie jak w przypadku innych wymienionych wcześniej ryzyk, przyjęty jest roczny horyzont ponoszonych strat oraz poziom ufności równy 99,9%.